

Dret Ambiental

Codi: 102835
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501915 Ciències Ambientals	FB	2	2

Professor/a de contacte

Nom: Ferran Pons Cánovas

Correu electrònic: Ferran.Pons@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Rafael Audivert Arau

Prerequisits

Es recomana que els alumnes tinguin uns coneixements bàsics en Dret. Tot i així, cada any es fa una petita introducció sobre les normes que són aplicables, la seva jerarquia, el règim competencial, i els diversos nivells judicials.

Objectius

L'objectiu de l'assignatura es que l'estudiant conegui i sàpiga interpretar el règim jurídic bàsic aplicable al medi ambient. Es tractarà especialment el Dret ambiental administratiu, que és una disciplina amb clars trets identificadors del dret públic, però que també té una incidència rellevant en el mon de l'empresa. Amb aquella finalitat, l'assignatura s'estructura en tres grans blocs temàtics. En el primer es tracta d'oferir una visió general de què s'entén actualment per Dret Ambiental, quines disciplines jurídiques conflueixen i de quina manera; és absolutament indispensable veure la rellevància del dret internacional del medi ambient així com del dret ambiental de la Unió Europea. També caldrà incidir en el dret dels ciutadans a disposar d'un medi ambient adequat pel desenvolupament de la persona i en el deure de conservar-lo i en l'obligació dels poders públics de vetllar per la utilització racional de tots els recursos naturals. Per això s'haurà de tractar el paper de l'Administració ambiental i el dels ciutadans en l'elaboració i execució del Dret Ambiental.

En el segon bloc s'estudiaran diversos mecanismes transversals, que tenen per finalitat garantir la participació dels ciutadans en els afers ambientals, prevenir els perjudicis al medi ambient, afavorir els sistemes voluntaris de qualificació o gestió ambiental, o establir la responsabilitat dels causants de danys ambientals, com l'accés a la informació ambiental, la responsabilitat per danys al medi ambient, el control integrat de la contaminació, les avaluacions d'impacte ambiental, l'etiquetatge ecològic i les auditories ambientals.

Per últim, el tercer bloc oferirà una visió general de quin es el règim jurídic aplicable a subsectors ambientals als quals habitualment s'atorga un tractament normatiu independent, tant pel que fa a la distribució competencial existent i grau de desenvolupament a nivell estatal, autonòmic i local, com a l'organització administrativa adoptada, a les normes actualment vigents, a la seva interpretació i al nivell d'aplicació que

s'observa: la protecció dels espais naturals i de la biodiversitat, i protecció, gestió i ordenació del paisatge; el litoral, la costa i el medi marí; les aigües continentals; els residus i els sòls contaminats i la contaminació atmosfèrica, acústica i lumínica.

Competències

- Analitzar i utilitzar la informació de manera crítica.
- Demostrar iniciativa i adaptar-se a problemes i situacions nous.
- Demostrar interès per la qualitat i la praxi de la qualitat.
- Demostrar un coneixement adequat i utilitzar les eines i els conceptes de les ciències socials més rellevants en medi ambient.
- Transmetre adequadament la informació, de forma verbal, escrita i gràfica, i utilitzant les noves tecnologies de comunicació i informació.
- Treballar amb autonomia.
- Treballar en equip desenvolupant els valors personals quant al tracte social i al treball en grup.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar i utilitzar la informació de manera crítica.
2. Aplicar el principi de responsabilitat civil ambiental.
3. Definir els principis jurídics bàsics del dret ambiental.
4. Demostrar iniciativa i adaptar-se a problemes i situacions nous.
5. Demostrar interès per la qualitat i la praxi de la qualitat.
6. Distingir l'organització administrativa ambiental en diferents sectors.
7. Interpretar les principals lleis ambientals de Catalunya, Espanya i la UE.
8. Transmetre adequadament la informació, de forma verbal, escrita i gràfica, i utilitzant les noves tecnologies de comunicació i informació.
9. Treballar amb autonomia.
10. Treballar en equip desenvolupant els valors personals quant al tracte social i al treball en grup.

Continguts

Tema 1. La protecció del medi ambient com objecte del Dret

Introducció al Dret ambiental. El marc internacional de la protecció jurídica del medi ambient. La rellevància de l'ONU. Els tractats, programes i conferències més rellevants. Els principis i regles que informen la política i el dret del medi ambient forjats en l'àmbit internacional.

Tema 2. El Dret ambiental de la Unió Europea

Evolució de la competència comunitària per la protecció del medi ambient. La delimitació competencial. Els objectius i els principis rectors de l'acció comunitària ambiental. L'estructura administrativa europea pel medi ambient. El finançament de les actuacions ambientals. Els programes comunitaris. L'incompliment de la normativa comunitària ambiental.

Tema 3. Marc constitucional, competencial i organitzatiu

La concepció constitucional i estatutària del medi ambient. La distribució territorial de competències. L'organització administrativa del medi ambient. Les entitats col·laboradores de l'administració. Dret penal ambiental. Economia i medi ambient. La limitació dels drets de propietat i de llibertat d'empresa per la protecció del medi ambient.

Tema 4. La informació, la participació ciutadana i l'accés a la justícia en la protecció del medi ambient. La responsabilitat per danys ambientals

El dret dels ciutadans a participar en la protecció del medi ambient. El Conveni de Aarhus de 1998. La *Ley 27/2006, de 18 de julio* i les lleis de regulació de la transparència i de l'accés a la informació. L'accés a la

informació mediambiental: subministrament actiu i passiu o a petició dels ciutadans. La participació ciutadana i de grups en l'elaboració i execució del Dret ambiental. L'acció popular en assumptes mediambientals. El contenciós ambiental. La responsabilitat per danys ambientals.

Tema 5. Les tècniques de regulació, limitació i control per la protecció del medi ambient

L'avaluació d'impacte ambiental de projectes d'obres, instal·lacions i activitats. L'avaluació ambiental de plans i programes o avaluació ambiental estratègica. La policia industrial. La prevenció i el control ambiental de les activitats potencialment contaminants. El règim de les autoritzacions i llicències ambientals i de la comunicació ambiental.

Tema 6. Les tècniques d'incentiu o foment. Els sistemes voluntaris de qualificació i de gestió ambiental

Les subvencions o ajuts públics ambientals. Els sistemes voluntaris de qualificació ambiental. El distintiu ambiental i l'etiqueta ecològica. El sistema comunitari de gestió i auditoria ambientals (EMAS) i el sistema ISO.

Tema 7. La protecció dels espais naturals i de la biodiversitat, i protecció, gestió i ordenació del paisatge

Les xarxes de protecció dels espais naturals. Els espais naturals de protecció especial. El PEIN. La xarxa Natura 2000. La conservació de la biodiversitat. El llistat d'espècies silvestres subjecte a protecció especial i els catàlegs d'espècies amenaçades. El tractament de les espècies exòtiques invasores. Les causes de mortalitat de la fauna. Instruments de protecció, gestió i ordenació del paisatge.

Tema 8. La protecció del litoral i del medi marí

Els problemes que han afectat i afecten a la protecció del litoral. Objectius i vies d'actuació de la *Ley de Costas* i de la *Ley de protección y uso sostenible del litoral*. La delimitació i protecció dels béns de domini públic marítim-terrestre. Les servituds que graven els espais privats. La protecció del medi marí.

Tema 9. La protecció de les aigües continentals

Consideracions generals. Àmbits de gestió. Les masses d'aigua. Normativa bàsica aplicable. Els objectius de la Directiva marc de l'aigua. Els objectius de la protecció de les aigües. L'estat de les masses d'aigua. Els usos de l'aigua. L'abastament. Els abocaments directes i indirectes a les aigües. El sistema de sanejament

Tema 10. El règim jurídic dels residus i dels sòls contaminats

Normativa aplicable. Classes de residus. Definicions. La prioritat o jerarquia de principis que regeixen la política de gestió dels residus. La gestió dels residus i el principi de qui contamina paga. Els sòls contaminats.

Tema 11. La contaminació atmosfèrica

Els efectes adversos de la contaminació atmosfèrica per a la salut humana i el medi ambient. Normativa aplicable. Els principis rectors de la *Ley 34/2007*. Els estàndards de qualitat de l'aire pels diferents contaminants. L'avaluació de la qualitat de l'aire. La zonificació. Xarxa de control de la qualitat de l'aire. Els plans de millora de la qualitat de l'aire i els plans d'acció a curt termini.

Els efectes adversos de la contaminació atmosfèrica per a la salut humana i el medi ambient. Normativa aplicable. Els principis rectors de la *Ley 34/2007*. Els estàndards de qualitat de l'aire pels diferents contaminants. L'avaluació de la qualitat de l'aire. La zonificació. Xarxa de control de la qualitat de l'aire. Els plans de millora de la qualitat de l'aire i els plans d'acció a curt termini.

Tema 12. La contaminació acústica i la contaminació lumínica

Normativa aplicable. Zonificació. Els mapes de capacitat acústica i els mapes estratègics de soroll.

Metodologia

La docència de l'assignatura és compartida entre els professors Dr. Ferran Pons Cànovas i Rafael Audivert Arau

En tots els temes s'aportarà documentació variada sobre els aspectes més significatius en la matèria que han incidit en la conformació d'un Dret del Medi Ambient, invocable i protegible per part dels agents públics.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Dret Ambiental	50	2	1, 2, 3, 6, 7, 8, 9
Tipus: Supervisades			
Pràctica de caire extern	10	0,4	
Resolució de casos pràctics	25	1	
Tipus: Autònomes			
Elaboració de treballs	30	1,2	
Estudi de la matèria	30	1,2	

Avaluació

1. En tots els temes es facilitarà als estudiants -directament a classe o per mitjà del campus virtual- documentació diversa (p.e. esquemes, normes, resolucions judicials significatives, informacions periodístiques, informes, etc).
2. Periòdicament, els estudiants realitzaran exercicis, treballs i pràctiques sobre els temes objecte d'estudi. La seva entrega és obligatòria. Els exercicis, treballs i pràctiques entregades i el seu comentari oral a classe equivalen a un 20 % de la nota final (2 punts). Els estudiants que no entreguin algun o la totalitat d'exercicis solament podran obtenir com a nota final la resultant de l'examen i dels treballs i exercicis avaluats positivament.
3. Els estudiants hauran de superar dos exàmens parcials, que estaran formats per preguntes tipus test. L'estudiant que suspengui un examen parcial s'haurà d'examinar de la part corresponent el dia de la recuperació. La nota dels exàmens equival a un 80 % de la nota final (8 punts).
4. Els exercicis, treballs i pràctiques, equivalents a un 20 % de la nota final, NO SERAN RECUPERABLES. NO hi haurà la possibilitat de que, per ampliar la nota final dels exàmens, els estudiants realitzin algun treball o exercici.
5. Per participar a l'examen de recuperació, l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en els exàmens parcials. I haurà d'haver obtingut, de mitjana, una qualificació igual o superior a 2,5 (sobre 10).

Per poder assistir a la recuperació, l'alumne ha hagut d'haver estat avaluat prèviament d'activitats d'avaluació continuada que equivalguin a 2/3 de la nota final.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen final	40%	2,5	0,1	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Examen parcial	40%	2,5	0,1	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
exercicis i pràctiques	20%	0	0	9, 10

Bibliografia

1. BIBLIOGRAFIA GENERAL

Sense perjudici de la bibliografia que pugui puntualment ser recomanda per als diversos temes del programa o la que apareixi en el programa, la bibliografia general de la matèria més significativa es la següent:

- ALLENDE LANDA, J., *Medio ambiente, ordenación del territorio y sostenibilidad*, Bilbao, 2000.
- ALONSO GARCÍA, E. y LOZANO CUTANDA, B. (Dir.), *Diccionario de Derecho Ambiental*, Iustel, Madrid, 2006.
- BETANCOR RODRÍGUEZ, A., *Instituciones de Derecho Ambiental*, Madrid, 2001.
- CAMPINS ERITJA, M. *et al.*, *Environmental Law in Spain*, Kluwer Law, 2011.
- CANOSA USERA, R., *Constitución y medio ambiente*, Madrid, 2000.
- CASADO CASADO, L., *et al.* *La externalización de las funciones de control e inspección en materia de protección del medio ambiente*, Atelier, Barcelona, 2010.
- CASADO CASADO, L. i FUENTES i GASÓ, J.R., *Medi ambient i ens locals*, Cedecs, Barcelona, 2008.
- DE GATTA SÁNCHEZ, D., *Sistema jurídico-administrativo de protección del medio ambiente*, Ratio Legis, 2012.
- DE MIGUEL PERALES, C., *Derecho Español del Medio Ambiente*, Civitas, Madrid, 2000.
- DURÁN, J.M. i DE GISPERT, C., *La fiscalidad ambiental de la energía*, Fundación Gas Natural, 2005.
- ESTEVE PARDO, J., *Derecho de Medio Ambiente*, Marcial Pons, 2008.
- FERNÁNDEZ RODRÍGUEZ, T.R., *Estudios de Derecho Ambiental y Urbanismo*, Pamplona, 2001.
- HUERTA HUERTA, R. y HUERTA IZAR DE LA FUENTE, C., *Tratado de Derecho ambiental*, 2 Tomos, 2001.
- LASAGABASTER HERRATE, I., *Derechoambiental. Parte especial*, IVAP, Oñati, 2004.
- LAVILLA ROVIRA, J.J., MENÉNDEZ ARIAS, M.J., (coord.), *Todo sobre el Medio Ambiente*, Praxis, Barcelona, 1996.
- > LOZANO CUTANDA, B. (Dir.), ***Tratado de Derecho Ambiental***, CEF, Madrid, 2014.
- > LOZANO CUTANDA, B., y ALLI TURRILLAS, J-C., ***Administración y Legislación Ambiental***, Dykinson, Madrid, 2016.
- MARTÍN MATEO, R., *Tratado de Derecho Ambiental*, Trivium, Madrid, 4 Vols.
- MARTÍN MATEO, R., *Manual de Derecho Ambiental*, Aranzadi, Navarra, 2003.

- ORTEGA ÁLVAREZ, L. (Dir.), *Lecciones de Derecho del Medio Ambiente*, Lex Nova, Valladolid, 1998.
- ORTEGA ÁLVAREZ, L., ALONSO GARCÍA, C. y VICENTE MARTÍNEZ, R.D., *Tratado de Derecho Ambiental*, Tirant lo blanch, Valencia, 2013.
- REYES LÓPEZ, M.J. (Coord.), *Derecho ambiental español*, Valencia, 2001.
- RUIZ-RICO RUIZ, G., *El Derecho constitucional al medio ambiente*, Valencia, 2001.
- RUIZ-RICO RUIZ, G. *et al. Derecho Ambiental*, 2008.
- SORIANO GARCÍA, J.E. y BRUFAO CURIEL, P., *Claves de Derecho Ambiental*, Iustel, Madrid, 2010.
- TORRES LÓPEZ, M.A. y ARANA GARCÍA, E. (Directors), *Derecho Ambiental*, Tecnos, Madrid, 2012.